

MEMO

Matsalu rahvuspargi koostöökogu IV koosolek

12. mai 2017. a

Kell 16:00

1. Algallika külalistemaja tutvustus – omanik Mario Vilbiks

Algallikale kolisid, kuna soovisid saada rahu, mida algselt otsiti Tabasalust. Arendustegevuse käigus muutus sealne olukord kiirelt ja rahulikust eraldatud kohast sai nõ äärelinn. Nüüd aastaid kohta edendanuna ollakse väga rahul otsusega siia kolida. Pakutakse majutusteenust, lisaks ürituste (peod, koosolekud) ja laagrite (jooga, laste) korraldamise võimalust. Sellel aastal toimub Keskkonnaameti poolt korraldatav Junior Ranger suvine kursus Algallikal.

Küsimused-vastused: Kuidas ollakse rahul külastusega? Nagu alati, ikka võiks rohkem külastajaid olla. Põhihooaeg on 13 nädalavahetust juulis – augustis. Ürituste korraldamisel on maksimaalne inimeste arv, mida vastu võtta saab (uuendatud küünis) 60-70 inimest, magamise kohta on 30 + telkimine. Kas telkijaid võib suunata Algallikale? Väga harva, kuna hooajal on laupäeviti üritused ning siis ei saa telkijatele pakkuda pesemise võimalust ning toitlustust. Kas rahvuspark on tüütute piirangute kogum või pigem aitab ärile kaasa? Esialgu ikka suur pluss – kuna rahvuspargis piirangutest tulenevalt suurt arendust teha ei saa, mis välistab koha muutumist ülerahvastatuks. Turunduse mõttes ka positiivne mõju – kuna Matsalu rahvuspark on üldtuntud, siis selle mainimine muudab koha külastajale atraktiivsemaks, lisaks saab tuua välja loodusväärtusi, ja seda rahu mida siin on võimalik pakkuda. Kas linnuturiste on ka? Ikka käib, kevadel ja sügisel. Kas jalgsi ja rattaga matkajaid ka satub siia? Rattureid küll, kuid kruusatee takistab oluliselt.

2. Maahoolduse ülevaade – Kaie Kattai, Keskkonnaamet

Matsalu rahvuspargis on 6465 ha PLK-sid (poollooduslik kooslus) hoolduses, millest umbes poole moodustavad luhaniidud, rannaniidud 2000 ha ja ülejäänud muud kooslused (puisniidud, looniidud, aruniidud,). PLK-de hoolduse eest on võimalik küsida PRIA (Põllumajanduse ja Registrite Amet) toetust ning rahvuspargis tegeleb mainitud alade hooldusega 93 taotlejat. 333 ala 56,75 ha puisniite. Peamised probleemid PLK-del on kadakas, mänd, pilliroog ja lepavõsa, mida peab pidevalt eemaldama, et alad kinni ei kasvaks. Kuna Matsalu RP on lindude jaoks oluline toitumis-, peatus- ja pesitsuspaik, siis on neile oluline vabaveepiir, mis tähendab pilliroo kiire pealekasvu tõrjumist. PLK-de kooslused on meil heas seisus, mõnel pool karjatuskoormus võiks olla parem, kuid üldpilt on hea. Hindamine käib karjatamistulemuse järgi.

Sellel aastal muutus PLK-de taastamise määrus – toob kaasa võimaluse teha mitme aastane taastamise leping st, et saab koosluse taastamisel mitme aasta jooksul küsida toetust nende aastate peale ühe taotlusega (ei pea iga aasta uuesti taotlust esitama). Selline muudatus viidi sisse, et pakkuda taastajatele kindlustunnet. Lisaks on diferentseeritud elupaikade kaupa taastamise taksid. Et täita Natura 2000 raames Brüsselisse lubatud pindalade vastavust tegelikkusele siis on tõstetud takse nende koosluste puhul, mille suhtes on vajakuid (lubatud pindala ei vasta olemasolevale).

Üks suurem projekt läheb ka sellest aastast käima, nimelt hakatakse Virtsus tuulikute all loopealseid taastama (LIFE to alvars). Peale taastamise hakkab seal hooldama Sakslane, kes peab lambaid.

Küsimused-vastused: Kas mõni suurem koht ka sellel aastal taastamisse on võetud? Suured on juba taastatud, pigem väiksemad alad eramaadel. Kas nõu saab keskkonnainimeste käest, kui tahaks teada, mis oma maaga teha saab? Muidugi saab nõu küsida, selleks pöörduda Keskkonnaameti maahoolduse spetsialisti poole (kaie.kattai@keskkonnaamet.ee või priit.kukk@keskkonnaamet.ee). Palju väljas käia on aega? Taastamiste puhul ikka tuleb käia vaatamas, kui pole varem alal käinud. Kus on rohkem selliseid alasid, mis võiks võtta hooldusesse - Tuuru külas, Keemus, kuid seal probleem loomadega – haigus.

3. Liikumislod Matsalu RP – Kadri Hänni, Keskkonnaamet

Miks on vaja liikumist reguleerida (sihtkaitsevööndis liikumine lubatud kaitseala valitseja nõusolekul)? – kaitseväärtuste kaitsmiseks aladel, kus on lindude kevad- ja sügügränded, peatumispaigad, pesitsus-sulgimispaigad. Samas on rahvuspargis oluline liikumist võimaldada – loodusharidus, kultuuripärandi tutvustamine ja säilitamine, huvi tekitamine (turism), reklaam (pildistamine, filmine, info levitamine), väärtuste kohta info kogumine (uurimustööd). Liikumislubade väljastamisel sihtkaitsevöönditesse lähtutakse kaitse-eesmärkidest. 2016. aastal väljastatud liikumislubade põhjal selgub, et huvitatutele on võimaldatud liikumine suuremal osal rahvuspargi territooriumist. See omakorda tähendab, et need tegevused, mille jaoks luba taotletakse on kooskõlas kaitse-eesmärkidega ning ei kahjusta nende soodsat seisundit. Liikumissurve ei ole meeletult suur, peamine koormus paadiekskursioonidest. Taotlusi esitatakse suhteliselt vähe (kas inimesed ei tea, et selline võimalus on olemas või ei ole vajadust alal liikuda). Ohtu kaitseväärtustele hetkel näha ei ole, liikumislubade lausel külastamine stabiilne, sõltub paadiekskursioonidest.

3. Matkatee – Kaia Treier, MTÜ Lääne-Eesti Turism

Eesti-Läti koostööprojekt – matkatee mööda rannikuala. Juhtpartneriks on Läti Maaturism koostööpartnerid MTÜ Lääne-Eesti Turism ja MTÜ Eesti Maaturism. Lätis koostööpartneriteks ka omavalitsused, Eestis omavalitsused ametlikult koostööpartnerid ei ole, kuid on valmis projekti toetama. Projekti rahastus tuleb Euroopa Regionaalarengu Fondist. Matkarada kulgeb mööda rannikuala, algus on Leedu-Läti piiril ning lõpp Harjumaa piiril (Eestis läbib ka Saaremaa ja Hiiumaa).

Plaanis on matkaraja inspekteerimine (suvi 2017, rada kaardistatakse GPS seadmetega juhendajate eestvedamisel ja kõikide huviliste abiga). Eesmärgiks on välja selgitada millised puhkekohad raja ääres olla võiksid, tuleb arvestada matkaja jaoks olulisi vajadusi. Lisaks kaardistada kuidas on ettevõtetal huvi matkarada kajastada, aidata kaasa. Samuti kaardistada juba olemasolevad Infostendid ja kaardid (aprill 2017 – oktoober 2019), ning teha kindlaks kus on vaja uusi infostende. Konsulterimine keskkonnaasutustega, et saada nõu ja tuge infostendidel kajastatava osas (rahvuspargis tuleb infotahvlite sisu kooskõlastada Keskkonnaametiga). Viidastamisega väikene probleem – taotlusel on vajadus valesti planeeritud, tuleb leida mingi

moodus, kuidas selle arvuga hakkama saada, või siis taotlust muuta. Rajamärgistuse osas pole veel kindlat seisukohta. Mõtted on kaasata kohalikke käsitöölisi, puit-, kivi-, saviviidad? Savikojad kaasata?.

Ettepanekud: Teha rahvusmuustriline viit, kindlasti kaaluda muid materjale peale puidu. Väljapakutud visuaal – kaaluda mitme erineva kasutamist, pigem piirkonnale iseloomulik, Matsalule linnusümbol (matkajalgadega lind) ja näiteks Hiiumaal majaka sümbol, Saaremaal kivitorni, kalavõrgu sümbol, Nõva kandis männi sümbol jne. Matkaraja kaardid ettevõtete juures. Tuleks läbi mõelda, kellele matkarada eelkõige mõeldud? Jalgsimatkajale?

Matkaraja kulgemist saab vaadata Google kaardil:
https://www.google.com/maps/d/viewer?hl=lv&authuser=0&mid=1O9jzsr5xH717gHSi0xM_8KKCOt4&ll=58.53460524868277%2C24.965701103906213&z=9

Ettepanekud marsruudi kulgemise osas saata otse projektijuhile Anneli Haabu, anneli.haabu@westestonia.ee.

Kui Anneliga lepitakse kokku, et ettepanekud näidatakse ära otse kaardil, siis saab kaardi muutmise õigusi saates oma gmail-i aadressi rajameistrile (Juris Smalinskis, juris@celotajs.lv)

4. Kohaliku kogukonna roll ja kaasamine sihtkoha arendamisel – Teele Meriste, Pärnu kolledž Turismi ja hotelliettevõtluse 3. kursuse tudeng

Lõputöö raames viidi läbi uuring Matsalu turismipiirkonnas kohaliku kogukonna rolli ja kaasamise võimaluste kohta sihtkoha arendamisel. Uuring toimus koostöös MTÜ Terra Maritimaga (2016. a kevadel). Meetodiks oli grüpiintervjuu, kohalikuomavalitsuse esindajate-, turismiettevõtjate- ja kogukonna esindajatega (intervjuud viidi läbi 3-liikmelistes gruppides igas piirkonna vallas).

Olulisemad tulemused: Kogukonna peamiseks rolliks sihtkoha arendamisel märgiti elukeskkonna parendamine selle korrastamise teel. Oluliseks nimetati ka seltsidesse ja ühingutesse kuulumist. Piirkonna turismialast ettevõtlusaktiivsust hinnati ühtselt madalaks kogu piirkonnas. Madala aktiivsuse põhjustena toodi peamiselt välja kaitsealadest tulenevaid regulatsioone. Ent lisaks nimetati ka: hooajalisust, ressursside puudust, elanike huvipuudust turismiettevõtlusega tegelemiseks, piirkonna kõrvalist asukohta, komplektse turismiteenuse pakkumise võimaluse puudumist, oskustööjõupuudust ning üldisest seadusandlusest tulenevaid piiranguid.

Vastuseks küsimusele, mida tähendab teie jaoks kogukond, märkis enamus vastajatest et kogukonna mõiste on muutunud ning kogukond on pigem ühiste huvide ning elustiiliga inimeste kogum. Samuti märgiti, et omavalitsused koosnevad mitmetest erinevatest kogukondadest, kelle vahel sageli koostöö puudub. Kogukondi iseloomustati enim märksõnadega koostöö, ühtsus ning põlised elanikud. Kõige ühtsemaks hindasid oma kogukondi Martna ning Koonga valla vastajad.

Kogukonna kaasamise eest piirkonna turismiarengus hinnati peamiseks vastutajaks kohalikke omavalitsusi. Suurem osa ettevõtjatest ning kogukonna esindajatest ei osanud enda kaasamisele otsest hinnangut anda ning märkisid, et arendustegevustes osalemine põhineb peamiselt omaalgatustel või läbi ühingute tegevuste.

Turismiarendusega seotud informatsiooni kättesaadavust hinnati heaks vaid ühes vallas kuuest. Peamisteks infoallikateks, kust valla elanikud saavad turismiarenduse alast informatsiooni, on valla koduleht ning Facebooki lehekülg.

Tulemuste põhjal esitatud soovitused: Ettepanekud kogukonna kaasamiseks piirkonna arendamisel keskendusid informatsiooni edastamisele ning ettevõtluse toetamisele.

Soovituseks kogukondadele oli jätkata aktiivset tegutsemist ning teha koostööd turismiettevõtjatega.

Kohalikele omavalitsustele tehti ettepanek informatsiooni liikumise edendamiseks, luues vastavaid meililiste ning kasutades vallavalitsuste kodulehti ning Facebooki lehekülgi.

Soovituseks omavalitsustele koostöös MTÜ Terra Maritimaga on rakendada läbimõeldud kaasamist. Seeläbi jõuaks vajalik informatsioon kõigi huvilisteni ning väheneks aktiivsematele kogukonna liikmetele osaks saav informatsiooni üleküllus.

Töstmaks piirkonna ettevõtlusaktiivsust ning aitamaks kaasa juba tegutsevate ettevõtete arengule on soovitus MTÜ Terra Maritimale koostöös teiste piirkondlike ning riiklike arendusorganisatsioonidega võimaldada piirkonnas ettevõtjate ja ettevõtlusega alustada soovijate nõustamist. (tugitöötajad, kes on ise hakkama saanud, võiksid tulla oma kogemusi jagama ühisüritustel).

Kultuuripärandi koolitused: Kirve teemapäev Haeskas, Puiduparanduste koolitus Haeskas, Matsalu aastapäev september, koolitused vana maja soojustamisest ja küttesüsteemidest oktoober-november